

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Minister A.Slob
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 23-10- 2019

Ons kenmerk 20190148-ocw-v
Betreft Verkenning lokale omroepen

Zeer geachte heer Slob,

Hierbij stuur ik u de belangrijkste resultaten en bevindingen van de Verkenning die op uw verzoek is uitgevoerd door het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, waarbij de opdracht was om op basis van deze verkenning aanbevelingen te doen m.b.t. de mate waarin en de wijze waarop lokale publieke (streek)omroepen kunnen bijdragen aan de professionalisering van het lokale omroepveld en daarmee aan de verbetering van de nieuwsvoorziening op lokaal en regionaal niveau.

De verkenning bestaat uit een inventarisatie van praktisch bruikbare criteria ten behoeve van het selectieproces bij de nog vorm te geven subsidieregeling voor een aantal pilots met lokale (streek)omroepen. Daarnaast zijn in de Verkenning aanbevelingen ten aanzien van het monitoren van leereffecten gedurende de looptijd van de pilots opgenomen.

De verkenning behelst een reeks gesprekken met zowel vertegenwoordigers van lokale publieke (streek)omroepen als van gemeenten, in aanloop naar de totstandkoming van voornoemde subsidieregeling.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Bijlage(n):

1. Verslag verkenning pilot lokale omroepen

Verslag verkenning pilot lokale omroepen

In maart 2018 stuurde de NLPO het 'Voorstel Pilot Streekomroepen' naar de Tweede Kamer en de Minister van OCW. In het voorstel werd een onderzoek bepleit naar de benodigde financiële middelen voor lokale omroepen om een Landelijk Toereikend Media Aanbod (LTMA) te kunnen garanderen.

Een Kamermeerderheid ondersteunde de motie Sneller (december 2018) waarin om uitvoering van het pilotplan werd gevraagd, om "te onderzoeken hoeveel het verzorgen van een lokaal toereikend media-aanbod kost en op welke wijze dit het beste georganiseerd en gefinancierd kan worden".

In zijn visiebrief over de toekomst van het publieke omroepbestel uit juni 2019 zegde de Minister middelen toe voor de uitvoering van pilots met (streek)omroepen, waarbij een voorbehoud werd gemaakt ten aanzien van het beperken van de uitvoering van de pilot tot de zestien door de NLPO aangewezen pilotstreken. Evenmin waren de middelen bedoeld om noodlijdende omroepen te steunen.

Via een reeks oriënterende gesprekken met omroepen en bestuurders in 15 gemeenten heeft het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek verkend op welke wijze het organiseren van pilots met lokale publieke (streek)omroepen kan bijdragen aan de professionalisering van het lokale omroepveld en daarmee aan de verbetering van de nieuwsvoorziening op lokaal niveau.

De verschraving van het media-aanbod werd unaniem waargenomen: kranten voegen edities samen en bezuinigen op personeel, de regionale omroepen slagen er niet in het nieuws uit alle gemeenten binnen de provincie te verslaan. Het aantal huis-aan-huisbladen neemt af. In een enkele gemeente is een zelfstandige nieuwssite (hyperlocal) van betekenis actief, maar dat model wordt als 'kwetsbaar' gezien. De rol die de lokale omroep in de democratie speelt wordt over het algemeen – maar niet unaniem – als positief ingeschat. Versterking van de positie van die omroep wordt breed ondersteund.

Samenwerking van lokale omroepen, met elkaar, maar ook met regionale omroepen, kranten en onderwijsinstellingen is een veel voorkomend model. Streekvorming, in de zin van het tot stand brengen van zo'n 80 grote omroepen zoals voorgesteld door NLPO, is in veel gebieden nog in ontwikkeling, of komt niet van de grond. Er zijn vragen over de omvang en samenstelling van de streek en het behoud van de eigen identiteit van de lokale omroep in de gemeente. Bij de daadwerkelijke streekvorming is er grote verscheidenheid. Er zijn streekomroepen die als zodanig functioneren, maar ook streekomroepen die alleen op papier bestaan, omdat nog niet alle gemeenten zijn aangesloten. Sommige streekomroepen zijn één merk, andere opereren in verschillende gemeenten volledig verschillend. Doordat verschillende gemeenten binnen één streek een ander financieringsmodel hanteren, krijgen gemeenten soms ook meer of juist minder aandacht van de omroep.

Omroepen ontvangen over het algemeen de basisfinanciering uit de rijksbijdrage. In enkele gevallen wordt dat normbedrag structureel verhoogd. Daarnaast kiest een deel van de gemeenten ervoor om specifieke projecten door de lokale omroep te laten uitvoeren. Afgezien daarvan is er steun in de vorm van huisvesting of aanschaf van apparatuur. Ook halen omroepen inkomsten uit de 'commerciële' markt.

De belangrijkste ambities van omroepen liggen op het terrein van nieuws: meer nieuws, meer continuïteit, uit alle kernen en op alle dagen. Ook willen omroepen meer verdieping, achtergronden belichten en onderzoeksjournalistiek. Ook wordt er met regelmaat gevraagd om extra krachten die de organisatie kunnen ondersteunen bij het vinden en aansturen van nieuw personeel, vrijwilligers en stagiaires.

Opvallend is de diversiteit onder lokale omroepen qua organisatie, bemensing, bekostiging, journalistieke oriëntatie, platform-keuze, ambities en de relatie met gemeente. Een 'one-size-fits-all' model voor een pilot lijkt daarom niet de meest voor de hand liggende keuze.

Geadviseerd wordt om deelgebieden te identificeren waaraan omroepen die aan de pilot deel willen nemen, aandacht moeten en kunnen besteden bij hun aanvraag.

1. Nieuw personeel voor de nieuwsvoorziening, waarbij de continuïteit, de spreiding, de diepgang en de kwaliteit van het nieuws moet verbeteren.
2. Extra krachten ter ondersteuning van de organisatie om de journalistieke professionaliteit te versterking, waarbij de rol van vrijwilligers centraal staat.
3. Samenwerking met onderwijsinstellingen die kan leiden tot meetbare resultaten op het gebied van journalistieke professionaliteit.

Criterium 1 is een 'harde' eis waar in de aanvraag aandacht aan besteed moet worden, 2 en 3 zijn optioneel. Daarnaast kunnen ook op andere terreinen ambities worden geformuleerd.

Gedurende de tweejarige looptijd van de pilot kunnen verschillende momenten worden ingebouwd waarop de balans wordt opgemaakt van de tussentijdse resultaten: slaagt de regeling er aantoonbaar in de lokale journalistiek te professionaliseren?

Omroepen die deelnemen aan de pilot dienen de ambities concreet en meetbaar maken. Een onafhankelijk uitgevoerde inhoudsanalyse van het nieuwsaanbod moet de geleerde lessen van de pilot inzichtelijk maken.

Den Haag 23-10-2019